

פרד"ס כינור דוד

מס'

ע"ש דוד שלמה בן רינה ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

פרשת אחרי מות קדושים – פשט- לקח טוב

כח הציור מסייע להשבה אל הלב !

"אחרי מות שני בני אהרן" - "משלו משל לחולה שנכנס אצלו רופא אמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב. בא אחר, אמר לו: אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני. זה זרזו יותר מן הראשון לכך נאמר 'אחרי מות שני בני אהרן' רש"י. הרא"ם גורס ברש"י שהרופא השני אמר לו רק אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב שלא תמות, והשלישי הוסיף ואמר לו כדרך שמת פלוני.

מוסר גדול יש ללמוד מכאן מבאר הגר"י ניימן זצ"ל בספרו "דרכי מוסר": אפילו לאהרן הכהן הגדול משיח ה' לא די במה שאומרים לו שלא יבוא בכל עת אל הקודש, ושם יבוא ימות אלא צריכים להוסיף ולהזהירו שלא ימות כבניו. תוספת זו נועדה להגדיל רישומם של דברים שכן דבר שאדם רואה בעיניו עושה עליו רושם יותר מאשר שמיעתם גרידא. שלמה המלך אומר בקהלת (פרק ט) "כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה וכציפורים האחוזות בפח".

כל אחד יודע שיום המוות הוא סוף כל אדם. בכל זאת אין די בידיעה גרידא כדי לעורר את האדם. מתרדמתו משתמש החכם מכל האדם בהמחשות ובציורים המבליטים יותר מציאות זאת ומשווה את מצבו של האדם לדגים הנאחזים במצודה ולציפורים הלכודות בפח. במציאות אנו רואים שאף על פי שמצב בני האדם הוא "כדגים שנאחזים במצודה" בכל זאת הולך לו כל אחד לדרכו תוך התעלמות מאחריותו בעניין זה כבר כתב רבינו יונה בספר "שערי תשובה" "ומן הדברים שאדם חייב לזכור בעבורם יום המוות כדי שלא יתבטל ואל תרפינה ידיו מעבודת ה' יתברך ותדד שנתו מעליו לעמול בתורה ולהתבונן ביראת ה' ולתקן מידות נפשו ולהשיב מעלות היראה והאהבה ולחשוב מחשבות איך יגדיל ויאדיר מצוות להיות לנפשו סגולה ואוצר, כענין שנאמר "חכם לב ייקח מצוות". כי ידע ויזכור שהימים קצרים כמו שאמרו חז"ל: היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים ובעל הבית דוחק" שער שני כ"ב ולעיל אות טז אומר רבינו יונה "ויש על האדם לחדש לו בכל יום מצוות אולי הגיע תור מותו ולא יחסר המצוות ההן".

כוונתם של דברים ענייני יראת שמים אינם נקנים לאדם ולא נכנסים בלבו בראיה בעלמא או על ידי ידיעה גרידא נדרשת להם עבודה רבה מצינו בגמרא שלר' פרידא היה תלמיד שהיו צריכים ללמוד אותו ארבע מאות פעמים עד שידע את הדבר הנלמד, והוא הדין הוסיף המשגיח דישיבת לומז'ה הגר"מ רוזנשטיין זצ"ל בענייני יראת שמים כל אחד דומה לתלמיד של ר' פרידא, וצריך לשנן לעצמו עניינים אלו מאות פעמים עד שהדבר יגיע אל לבו, כי בעוד שאת הדברים הנקלטים בשכל לומדים בעלי כישרון בקלות הרי שלגבי הבנת הלב דומים הכל לאותו תלמיד וזקוקים ללמוד ארבע מאות פעמים כדי להכניע את לבם אינה דומה הבנת השכל לתחושת הלב.

על הגר"א מוילנא מסופר שבילדותו למד בלילה אחד את המסכתות "זבחים" ו"מנחות" שהן ארוכות וקשות. במקביל מספרים עליו שאת המשנה "אלו דברים שאין להם שעור" גם כן למד במשך לילה אחד שלם. אף על פי שתפיסתו הייתה כל כך מהירה עד שיכל ללמוד זבחים ומנחות בלילה אחד. מכל מקום כדי להשפיע על הגוף שיקבל על עצמו את עול המשנה של "אלו דברים" וכו' נזקק הגר"א להקדיש לזה לילה שלם עד שיכנסו הדברים בלבו.

מזה נוכל ללמוד עד כמה צריך להתבונן ולעמול להחדיר את דברי התורה בלבנו ולא להסתפק רק בידיעת השכל. וזהו מה שאמר הכתוב "תנה בני לבך ל'". הסבא מקלם זצ"ל אמר שאפילו אם האדם יודע בשכלו את כל התורה עדיין רחוק הוא מאד ממעשה דומה הדבר הוסיף הסבא לשני בני אדם שהאחד מהם יודע היטב מה על חברו לעשות וזה שצריך לעשות אינו יודע כלל מה לעשות. ברור ומוכן שמה שראובן יודע לא יעזור מאומה לשמעון. וזהו כל עבודת האדם לטהר את לבו ואת נפשו שלא יהא שום הפסק בין שכלו לבין לבו. ולכן הזהירה התורה על אכילת שקצים ואמרו חז"ל "ונטמתם אל תקרי ונטמתם אלא ונטמתם" כי כל הדברים האלה מטמאים לבו של אדם לבל יכנסו דברי תורה בלבו.

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

למני השבת:

"הוא היה אומר: על שלשה דברים העולם עומד עד הדין ועל האמת ועל השלום"

יש להבין: אחר שכבר קדם שמעון הצדיק שהיה משיירי כנסת-הגדולה ועשה שלשה עמודים לקיום העולם בריש פרקין, והם תורה, עבודה, גמילות חסדים. מה ראה רשב"ג לחלוק לבחור לו שלשה אחרים?

ונראה לי, בסיעתא דשמיא, ידידוע הרמב"ם זצ"ל חילק הדיבור לחמשה חלקים שהם: האחד, מצווה בו, זה חלק תורה ותפילה ושבח והודאה לשמו יתברך. והשני אהוב, והוא שייכות מידות הטובות השכליות. והשלישי מותר, והוא דיבור שצריך לדבר במשא ומתן ומסחר. והרביעי, ניזהר ממנו, והוא דיבור שקר וחנופה ורכילות וליצנות וכיוצא. והחמישי נמאס, והוא דיבור שיחה בטלה.

ידידוע גוף האדם נקרא עולם קטן כמו שאמרו רבותינו ז"ל בתיקונים וקיום גוף האדם הוא על הדיבור, דכתיב "מות וחיים ביד לשון". רבי שמעון בן גמליאל לא איירי בעולם העיקרי שדיבר בו שמעון הצדיק אלא איירי בגוף האדם, שגם זה נקרא בשם "עולם" בסתם, כמו שאמר רחמנא לרבי אלעזר בן פדת: ניחא לך דאחרביה לעלמא? ופרשו בתיקונים הכוונה על גופו. וז"ש עמידה וקיום של הגוף, הוא על שלשה חלקים מגו חמשה, שהם מצווה ואהוב ומותר שפרטם הרמב"ם ז"ל.

והדין רמז לחלק הנקרא מצווה בו, שהוא אצל האדם בתורת חיוב מן הדין. והאמת, רמז לחלק הנקרא אהוב, שהוא ענין מידות השכליות שגם המה בכלל האמת נחשבים. והשלום, הוא חלק הנקרא מותר בו, שהוא דיבור משא ומתן שבו ימצא האדם פרנסתו, ובזה יהיה שלום ביתו בינו לבין אשתו ובניו, דכד שלים חיטי מכדא נקיט ואתי תגרא.

וכן שלום יהיה בין הגוף והנפש, כי הגוף רוצה אכילה ושתייה ומלבוש, ואם יהיה האדם עוסק תמיד בתורה שהם עניני הנפש צועק הגוף וקירא תגר על הנפש, דאיך יאכל וישתה ויתכסה אם יעסוק רק בצרכי הנפש?

ובזה יובן בס"ד רמז הכתוב: "שלשה המה מיטיבי צעד, וארבעה המה מיטיבי לכת". והיינו שלשה המה שלשה חלקי הדיבור מיטיבי צעד של הגוף, שיתקיים על ידם כמ"ש רבי שמעון בן גמליאל וארבעה המה ד' חלקים של פרד"ס. "מיטיבי לכת", שעושים לאדם מהלכים בעליית הסולם של הרוחניות והקדושה לעלות מעלה ע"ג מעלה וכמו שכתוב בסיעתא דשמיא ע"פ אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'. הולכים דייקא, משא"כ המלאכים הם בסוג 'עומדים', וכמ"ש: "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה".

ובאופן אחר נראה לי, בס"ד הני תלתא דרבי שמעון בן גמליאל דאיירי על הנוף שהוא עולם קטן. והיינו, כי קיום האדם הוא ע"י שלשה, שהם: צום, קול, ממון. והדין- רמז לצום, שהוא ענין ייסורין ודין שעושה האדם בחומר גופו בעבור עוונותיו. והאמת, רמז לקול שהוא התורה שהיא נקראת תורת אמת. ושלום זה הממון שנותן לצדקה שבזה ירבה שלום בעולם וכמ"ש "והיה מעשה הצדקה שלום". ובזה יובן בס"ד: "שלשה המה מיטיבי צעד"- הם צום קול ממון.

מיטיבי צעד לנוף שעל ידי שישה אלה יהיה לו מחילה וסליחה וכפרה על חטאות ועונות וקשיים וכיון דשלשה אלה מחלישים כח החומר שבגוף כי הצום מחליש והתורה נקראת תושיה- מתשת כוחו של אדם, והצדקה מחסרת. אז ממילא הנפש תוסיף כח, כי כפי חלישות וחסרון החומר תוסיף ותגדיל הנפש כח ועוצמה. וכמ"ש בס"ד על הפסוק: "כי אלוקים שופט, זה ישפיל וזה ירים", על דרך: "ולאום מלאום יאמץ". ולכן: "ארבעה המה מיטיבי לכת"- ארבעה הם נפש רוח ונשמה, ונשמה לנשמה, "מיטיבי לכת" בכח ואון ועוצמה. ובזה פירשתי בס"ד "וקוי ה' יחליפו כח"- דמה שנחסר כח הגוף, מוסיף כח בנפש ועושה חליפין, ואין מפסידים כח הגוף הנחסר, אלא לוקחים תוספת כח בנפש.

זה הכלל: כל מה שיהיה חולשה בכח הגוף החמרי נוסף כח וחוזק בנפש הקדושה, ולכן ציווה ה' יתברך את עמו ישראל לבלתי יאכלו כל דם, יען כי הדם מוסיף בחומר האדם עכרירות וגסות, שיתעבה ויגדל החומר של הגוף עד שיתקרב להיות כחומר הבהמה, וכמ"ש הרמב"ן ז"ל, ובזה יגיע קלקול גדול לנפש, דמלבד שלא תוסיף כח בזכות ורוחניות שלה, אלא גם היא תתעבה ותתגשם ותהיה קרוב לנפש הבהמית, ולכך נזהרנו מלאכול דם.

פרשת אחרי מות- "ויהי אחרי מות שני בני אהרן"

ר' יודן גלייה פתח (איוב לט) אם על פיך יגביה נשר אמר הקדוש ברוך הוא לאהרן על מימר פומך הייתי משרה שכינתי על גבי הארון או על מימר פומך הייתי מסלק שכינתי מעל גבי הארון (שם) סלע ישכון מקדש ראשון (שם) ויתלונן לינה אחת מקדש השני (שם) על שן סלע ומצודה לינות הרבה דתנינן תמן משניטל הארון היתה שם אבן שתייה ולמה נקראת כן א"ר יוסי ב"ר חלפתא שממנה הושתת העולם הה"ד (תהלים נ) מציון מכלל יופי כיצד היתה תפלתו של כה"ג ביום הכפורים בצאתו מן הקדש אומר יהי רצון מלפניך שתהא שנה זו גשומה שחונה וטלולה שנת רצון שנת ברכה שנת זול שנת שובע שנת משא ומתן ואל יצטרכו בה עמך ישראל אלו לאלו ואל יגביהו ישראל שררה אלו על אלו ואל תפנה לתפלת עובדי דרכים רבנן דקיסרין אמרו על אחינו שבקסרין שלא יגביהו שררה רבנן דרומא אמרו על אחינו שבשרון שלא יעשו בתיהן קבריהן (איוב לט) משם חפר אוכל משם היה (מיילל) נוטל אוכל של כל ימות השנה (שם) למרחוק עיניו יביטו מראש השנה היה יודע מה בסופה הא כיצד בשעה שהיה צופה ורואה עשן של מערכה עולה לדרום היה יודע שהדרום שבע עולה למערב היה יודע שהמערב שבע עולה למזרח היה יודע שהמזרח שבע וכן כולם עולה באמצע הרקיע יודע שהעולם כולו שבע אחר כל השבח הזה (איוב לט) ואפרוחיו יעלעו דם ראה אפרוחיו מגעגעין באדמה ושתק אלא ובאשר חללים נדב ואביהוא שם הוא השכינה ר' יודן בשם ר' יהושע בן לוי ר' ברכיה בשם ר' חייא בר אבא אמרו (ויקרא י) קרבו שאו את אחיכם מאת פני הקודש מאת פני הארון אינו אומר אלא מאת פני הקודש כאדם שאומר לחבירו העבר המת הזה מאת פני האבל הזה עד מתי אבל זה מצטער הה"ד אחרי מות שני בני אהרן :

ר' אחא ור' זעירא פתח (איוב לז) אף לזאת יחרד לבי ויתר ממקומו מהו ויתר יקפץ כד"א (ויקרא יא) לנתר בהן על הארץ אמר הקב"ה לא יהיו בניו של אהרן דומין למטהו שנכנס יבש ויצא לח טיטוס הרשע נכנס לבית קדשי הקדשים וחרבו שלופה בידו גידר את הפרוכת ויצאת חרבו מלאה דם נכנס בשלום ויצא בשלום ובניו של אהרן נכנסו להקריב ויצאו שרופים הה"ד אחרי מות שני בני אהרן :

ר' ברכיה פתח (משלי יז) גם ענוש לצדיק לא טוב אמר הקדוש ברוך הוא אף על פי שענשתי את אהרן ולקחתי שני בניו ממנו לא טוב אלא (שם) להכות נדיבים על יושר הה"ד אחרי מות תני ר' אליעזר לא מתו בניו של אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן ומעשה בתלמיד אחד שהורה לפני רבו ר' אליעזר אמר לאימא שלום אי לאשתו של זה אינו מוציא שבתו לא באת שבתו עד שמת נכנסו חכמים אצלו א"ל נביא אתה אמר להם (עמוס ז) לא נביא אנכי ולא בן נביא אלא כך מקובלני כל המורה הלכה לפני רבו חייב מיתה :

תני ר' אלעזר אסור לתלמיד להורות לפני רבו עד שיהיה רחוק לו י"ב מיל כמחנה ישראל הה"ד (במדבר לג) ויחנו על הירדן וכמה הם י"ב מיל ר' תנחום ב"ר ירמיה הוה בחפר הוה שילין ביה והוא מורה אמרו לו לא כן אלפין בי מדרשא אסור לתלמיד להורות לפני רבו עד י"ב מיל והא רבי מני רבך יתיב בצפורי אמר להון יתי עלי אין ידעית מן ההיא ענתה לא אורי :

פרשת קדושים- "קדושים תהיו"

א"ר שמעון בן לקיש שתי פרשיות הכתיב לנו משה בתורה ואנו למדין אותן מפרשת פרעה הרשע כתוב אחד אומר (דברים כח) והיית רק למעלה יכול כמוני ת"ל רק לשון מיעוט גדולתי למעלה מגדולתכם ואנו למדין אותה מפרעה הרשע שנא' (בראשית מא) אתה תהיה על ביתי יכול כמוני ת"ל רק הכסא אגדל ממך גדולתי למעלה מגדולתך והדין קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושת למעלה מקדושתכם ועוד אנו למדין מפרעה הרשע שנאמר ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה יכול כמוני ת"ל אני פרעה גדולתי למעלה מגדולתך א"ר יהושע בשם ר' לוי מאני של בשר ודם אתה למד אני של הקב"ה ומה אני של בשר ודם על ידי שאמר פרעה ליוסף אני פרעה זכה לכל הכבוד הזה לכשיבא אני של הקדוש ברוך הוא ועד זקנה אני הוא וכתוב (ישעיה מד) כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו (ה' צבאות) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוקים עאכ"ל.

וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל הה"ד (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה אמר רב הונא בשם ר' אחא שלא יהיו דברי תורה בעיניך כאדם שיש לו בת בוגרת והוא רוצה להשיאה לאחד אלא (שם ב) בני אם תקח אמרי ומצותי תצפון אתך אם יש לך זכות קח אמרי רב הונא בשם ר' בנימין בן לוי אמר משל למלך שאמר לבנו צא לפרקמטיא אמר לו אבא מתיירא אני בדרך מהלסטים ובים מפני אפורטין מה עשה אביו נטל מקל וחקקו ונתן בו קמיע ונתנה לבנו ואמר לו יהי המקל הזה בידך ואי אתה מתיירא משום בריה אף כך אמר הקב"ה למשה אמור לישראל בני עסקו בתורה ואין אתם מתייראים משום אומה אילו נאמר עץ חיים היא לעמלים בה לא היתה תקומה לשונאי ישראל אלא למחזיקים אילו נאמר אשר לא ילמד לא היתה תקומה לשונאי ישראל אלא (דברים כז) אשר לא יקים את כל דברי התורה הזאת לכך נאמר עץ חיים היא למחזיקים בה רב הונא אמר אם נכשל אדם בעבירה חייב מיתה בידי שמים מה יעשה ויחיה אם היה למוד לקרות דף אחד קורא שני דפים ואם היה למוד לשנות פרק אחד ישנה שנים ואם אינו למוד לקרות ולשנות מה יעשה ויחיה ילך ויעשה פרנס על הצבור וגבאי של צדקה והוא חי שאילו נאמר ארור אשר לא ילמד לא היתה תקומה אלא ארור אשר לא יקים אלו נאמר עץ חיים לעמלים בה לא היתה תקומה אלא עץ חיים היא למחזיקים בה (קהלת ד) כי בצל החכמה בצל הכסף א"ר אחא בשם ר' תנחום ב"ר חייא למד אדם ולימד ושמר ועשה והיתה ספק בידו למחות ולא מיחה להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור הה"ד ארור אשר לא יקים ר' ירמיה אמר בשם ר' חייא לא למד אדם ולא עשה ולא שמר ולא לימד לאחרים ולא היתה ספק בידו להחזיק והחזיק ולא למחות ומיחה הרי זה בכלל ברוך :

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וכו':

ענין נדב ואביהוא. דע, כי אותיות נד"ב, הוא ב"ן ד'. רמז כנגד ארבעה בנים דברה תורה, שהם אדה"ר ושלשת בניו, שכלם נכללו בנדב ואביהוא, ששניהם היו אחד להיותם בלתי נשים, ואותיות אב דאביהוא רמז לאדה"ר, אבי"ו ה"א. ומה שפגם אדה"ר פגמו אלו. והפגם היה באש זרה, שהיא אשה נכריה, היינו חוה ראשונה שהיא לילי"ת, שנזדווג עמה אדה"ר קודם חוה, ולזה אמר לזאת יקרא אשה, ולא לאחרת. ולזה רמזו רז"ל באמרם אדה"ר מושך בערלתו היה, ר"ל מזדווג עם חוה ראשונה, ולכן הוליד כמה רוחין ושדין, וזהו האש זרה של אדה"ר, שהאיש והאשה הם א"ש, א"ש בלתי י"ה. וכאשר שם י"ה ביניהם, שהוא הזווג האמיתי, הוא אש אמיתי. וכשתסיר שם י"ה מביניהם, נשאר אש זרה, והוא שהחזיק בו אדה"ר. ועתה נדב ואביהוא חזרו וקלקלו בזה עצמו, שלא היה בכל הדור כמותם:

ועוד חטאו, שהיו שתויי יין, ג"כ חטא אדה"ר היה זה, כי חוה סחטה ענבים ונתנה לו עם השמרים, שהם עץ הדעת טוב ורע. אבל היין הטוב בלי שמרים, אשר משמח אלוקים ואנשים הניח אותו, ולכן אמר אלוקים מדת הדין נהפך לשמחה, והיין האחר, כוס חמר מלא מסך ישתו רשעים שמריהם. ועוד חטא אדה"ר, שרצה להקריב כל האומות תחת כנפי השכינה, וגרם לו כל הרעה הבאה עליו ועלינו בזה הגלות. וגם מרע"ה נכשל בזה, ומת במדבר. גם שלמה המלך ע"ה, חטא גם הוא בהקרבת הגרים:

ונחזור לענין. כי אדה"ר חטא באש זרה, ובשתיית השמרים, שהם הגוים אשר הדביקו בו. וגם נדב ואביהוא שתויי יין היו, ונרמז זה בפסוק השני חטאות, 'אחרי מות שני, ר"ת מא"ש. שני בני אהרן, ס"ת י"ן, מו"ת שני בהפוך אותיות. שת"ו. א"כ נרמז בפסוק השני חטאות. ונמצא, שבאו לתקן חטא אד"ה, והחזיקו בו ומתו, כי שניהם תרי פלגא גופא הוו מאדם, ומיתו שני מיתות. אחרי מות, ר"ל עתה, ובקרבתם לפני ה' מקודם, וימותו בזמן אדה"ר. ולכן אמר משה לאהרן, הם גדולים ממני וממך, כי הם באו מהאב ואנו מהבל, ותמצאם ברמז, נדב ואבי"ו ה"א, נדב ר"ל ב"ן אבי"ו ה"א. וג"כ נרמז בפ' (במדבר ט' ו') אנחנו טמאים לנפש אדם, ר"ל נפש אדם ממש, וזהו כי משה בא לתקן עון הבל ממש שהציץ, ומשה נאמר בו (שמות ג' ו') ויסתר משה פניו כי ירא מהביט וכו'. ולזה זכה שתנתן התורה על ידו, שנרמז בהבל אות ה', חמשה חומשי תורה. וב"ל, 'בראשית' לעיני כל ישראל:

והטעם שלא זכו נדב ואביהוא לנשים, על כי הוו תרי פלגי. ורמז בפסוק וידבר לשון קושי, ר"ל וידבר ה' אחרי מות, אחר שמתו פעם אחרת באדם, ועתה שבאו לתקן לא תיקנו, וחטאו פעם אחרת באותו עון ממש, וז"ש בקרבנות לפני ה' וימותו. וחזר ואמר בלשון אמירה, ואל יבא בכל עת אל הקדש, כי אם בזאת, (משלי ל"א) אשה יראת ה', וז"ש כי בענן, פי' כשאתלבש בענן. ודע, כי כמו שערבב סמא"ל שמחת אדם וחוה ביום שהושמו בג"ע, כן ערבב הנחש שמחת יום אשר הוקם המשכן, והכל דבר אחד:

ולכן אמר בקרובי אקדש, ולכן נשרפו. והיה בקטורת, כי הקטורת הוא יותר דק מהקרבן, שיקשר הכל כמו שידוע מהזוהר. והבן כל זה עוד, על מ"ש לעיל כי נדב ואביהו היו גלגול אדה"ר, כי כן אמר הכתוב הבכור נדב, רמז לאדה"ר שהוא היה ראש לבכורים. וגם בדוד ע"ה נאמר (תהלים פ"ט כ"ח) אף אני בכור אתנהו, שגם הוא היה גלגול אדה"ר, ונרמז בשמו אד"ם, ר"ל, א' אדם, ד' דוד, מ' משיח. ובזה תבין למה עשו הרשע מאס הבכורה, לפי שידע שיעקב הוא גלגול אדה"ר, כמ"ש בזוהר שופרי דיעקב מעין שופריה דאדם, לזה אמר עשו מאחר שאני הולך למות, ויעקב עתיד לירש הבכורה, א"כ (בראשית כ"ה כ"ב) למה לי בכורה. וז"ש (שמות) בני בכורי ישראל, הוא כי ישראל אותיות לי רא"ש, וישראל עלה במחשבה, והוא ראש הברואים כמו אדה"ר. והבן כל זה:

פרשת קדושים

דע, כי בהבטה וראיה איש את רעהו עושה רושם, והנשמה בכח הראייה יוצא להביט, ואם הוא דבר טוב בפועל, ידבק ויתהווה ממנו טוב, ואם הוא דבר רע, ג"כ יקח מעצמו ויחליף נשמתו. וזמ"ש אל תפנו אל האילים, מפני שאלהי מסכה לא תעשו לכם, שאם יביטו בטומאה, יהפוך מעצמותו ותעשו לכם רושם ותהיו כמוהו, ולכן ג"כ בהבטה בדבר טוב, כמ"ש (שמות ל"ג ח') והביטו אחרי משה, כי לא היה להם כח לראות פניו, לפי שדבר הקב"ה עמו פכ"פ, ומאחורים היו נהנים, כמו שמצינו ברבינו הקדוש שאמר שכל מה שלמד מרבו ר' מאיר לפי שראה אותו מאחוריו, וכ"ש אם היה רואה אותו פכ"פ: